

**Raport z wykonania  
Programu ochrony środowiska  
dla powiatu kieleckiego  
za lata 2009 - 2010**

**Kielce, maj 2011r.**

## ***Wprowadzenie***

Uchwałą NR IX/69/07 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 25 października 2007 r. został przyjęty do realizacji „Program ochrony środowiska i Plan gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego - aktualizacja” na lata 2007 - 2011, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 - 2018.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), zarząd powiatu przedkłada radzie powiatu raport z wykonania powiatowego programu ochrony środowiska, obejmujący okres dwóch lat. Niniejszy raport obejmuje przede wszystkim okres od 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku, jak również bieżące informacje z roku 2011, w zakresie np. edukacji ekologicznej czy udzielania pomocy finansowej jednostkom na zadania związane z ochroną środowiska.

Poprzedni raport z wykonania „Programu ochrony środowiska w powiecie kieleckim za lata 2007 – 2009” został przyjęty Uchwałą Nr XXII/64/09 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 20 października 2009 roku.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nie określa wymagań dotyczących formy i struktury raportu z realizacji powiatowego programu ochrony środowiska, jednak założono, że jego przedmiotem będzie ogólna ocena zagadnień związanych z ochroną środowiska, jak również przedstawienie etapu realizacji poszczególnych zadań (załącznik nr 2), do których zobligowany został Powiat Kielecki w Programie ochrony środowiska - harmonogramie rzeczowo-finansowym, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego raportu.

W raporcie wykorzystano dane zawarte w:

- „Programie ochrony środowiska i Planie gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego - aktualizacja” na lata 2007 - 2011, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 -2018,
- Raporcie z wykonania „Programu ochrony środowiska w powiecie kieleckim za lata 2007 – 2009” przyjętego uchwałą Nr XXII/64/09 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 20.10.2009 r.
- sprawozdaniu za lata 2007 – 2008 z realizacji Planu gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego – aktualizacja, na lata 2007 – 20011, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 – 2018, przyjętego Uchwałą NR XX/29/09 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 29 maja 2009 roku,
- informacjach pozyskanych z Inspekcji Ochrony Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz Urzędów Gmin z terenu powiatu kieleckiego.

## ***Zasoby przyrody***

Formami ochronnymi przyrody na terenie powiatu kieleckiego są: park narodowy (1), parki krajobrazowe (8), obszary chronionego krajobrazu (12), rezerваты przyrody (29), obszary Natura 2000 (13), zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (5), użytki ekologiczne (15), stanowiska dokumentacyjne (3) oraz ponad 100 pomników przyrody, które tworzą tzw. system obszarów i obiektów prawnie chronionych. Jest to układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, mający na celu zapewnienie warunków utrzymywania samoregulacji procesów przyrodniczych tj. prawidłowego rozwoju szaty roślinnej, utrzymanie naturalnych warunków hydrologicznych oraz właściwego korzystania z rekreacji i turystyki.

Nadal trwają prace nad rozszerzeniem zasięgu europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Każdy obszar Natura 2000 posiada dziewięciodziankowy kod. Pierwsze dwa znaki określają przynależność krajową obszaru, następna litera oznacza rodzaj obszaru: B - obszar ptasi, H - obszar siedliskowy, C – całkowicie pokrywające się obszary ptasi i siedliskowy (w województwie świętokrzyskim nie występują). Kolejne dwie cyfry określają kod województwa. Pozostałe cztery cyfry stanowią unikalny kod obszaru.

Obecnie na terenie powiatu kieleckiego wydzielono 13 obszarów siedliskowych Natura 2000 (obszary ptasie nie występują), którymi są:

- Łysogóry (kod obszaru PLH 260002) – 8 081 ha,
- Ostoja Przedborska (kod obszaru PLH 260004) – 11 605,2 ha,
- Dolina Krasnej (kod obszaru PLH 260001) – 2 384,1 ha.
- Lasy Suchedniowskie (kod obszaru PLH 260010) – 19 120,9 ha,
- Lasy Cisowsko-Orłowińskie (kod obszaru PLH 260040) – 10 406,9 ha
- Dolina Bobrzy (kod obszaru PLH 260014) – 612,7 ha
- Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie (kod obszaru PLH 260041) – 8 616,5 ha
- Dolina Czarnej Nidy (kod obszaru PLH 260016) – 1 191,5 ha
- Ostoja Barcza (kod obszaru PLH 260025) – 1 523,5 ha
- Ostoja Jeleniowska (kod obszaru PLH 260028) – 3 589,2 ha
- Ostoja Sieradowicka (kod obszaru PLH 260031) – 7 847,4 ha
- Ostoja Wierzejska (kod obszaru PLH 260035) – 224,6 ha
- Przełom Lubrzanki (kod obszaru PLH 260037) – 272,6ha

Ochrona bioróżnorodności w tej sieci jest realizowana przez powiat przede wszystkim w oparciu o ustalenia wynikające z planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasów itp.

Znaczącą rolę w strukturze przyrodniczej powiatu odgrywają także lasy, jako główny komponent środowiska, tworzący węzły ekologiczne o wybitnych walorach przyrodniczych oraz leśne korytarze ekologiczne, umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków.

Lasy i grunty leśne w powiecie kieleckim zajmowały wg. stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku powierzchnię 78.847 ha, co stanowiło 35,1 % ogólnej powierzchni powiatu.

Zgodnie z założeniami wojewódzkiego „Programu Zwiększania Lesistości”, w latach 2001-2020 zalesieniem planuje się objąć powierzchnię ponad 54 tys. ha gruntów rolnych (średnio 2 700 ha/rok). Największe preferencje zalesieniowe uzyskało 5 gmin z naszego powiatu kieleckiego, którymi są: Chęciny, Daleszyce, Morawica, Piekoszów i Raków. Przy ocenie wzięto pod uwagę takie kryteria jak: udział gleb najsłabszych, rzeźba terenu, potrzeby ochrony wód podziemnych, zagrożenia erozją wodną, niska lesistość, deficyt wody, obszary chronione, zlewnie chronione, obszary rekreacyjne, zagrożenia warunków życia ludności.

Od 2007 roku powiat zleca sporządzanie uproszczonego planu urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych, przeznaczając na to zadanie środki finansowe z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (rok 2009) oraz budżetu powiatu (rok 2010). Na ww. cel przekazano:

- w 2009 roku kwotę 105.300,00 zł – dla gmin: Chęciny, Sitkówka-Nowiny, Piekoszów (dokończenie) i Raków (część),
- w 2010 roku kwotę 107.600,00 zł – dla gmin: Raków (dokończenie), Nowa Słupia, Daleszyce (część), Masłów, Strawczyn i Zagnańsk (część).

W 2011 roku za kwotę 109.180 zł zlecono wykonanie dokumentacji urządzeniowej dla gmin: Zagnańsk (dokończenie), Mniów (część), Daleszyce (dokończenie) i Łagów.

Sporządzona dokumentacja urządzeniowa określa zasoby lasu, jak również ustala zasady w nim gospodarowania. W kolejnych latach uproszczone plany urządzania lasu zlecane będą do wykonania dla pozostałych obszarów powiatu.

Ponadto, ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na zadania związane z ochroną przyrody, w 2009 roku przekazano kwotę 140 829,51 zł na rewaloryzację i gospodarkę drzewostanem w Zespole Parkowym w Łopusznie oraz Gminie Raków - 800,00 zł na zakup krzewów ozdobnych do parku wiejskiego w Rakowie.

## ***Zasoby kopalin i rekultywacja terenów***

Wg stanu na koniec 2010 r. w powiecie kieleckim zostało łącznie udokumentowanych 161 złóż kopalin, w tym udzielonych było 51 koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż. Złóża eksploatowane były z przeznaczeniem kopalin na kamienie drogowe i budowlane (29 koncesji), kruszywo naturalne (12 koncesji), dla przemysłu wapienniczego (6 koncesji), dla przemysłu ceramiki budowlanej (3 koncesje) i dla przemysłu cementowego (1 koncesja). Dominujące znaczenie w przemyśle wydobywczym mają wapień, dolomity, margle, piaskowce, których udokumentowane zasoby wynoszą 3 446 739 Mg, co stanowi prawie 94 % wszystkich zasobów udokumentowanych w powiecie kieleckim. W ostatnich latach wzrosło dokumentowanie złóż kopalin na potrzeby budownictwa i drogownictwa tj. kamieni drogowych i budowlanych oraz kruszyw naturalnych, a tym samym wzrosło wydobycie tego rodzaju kopalin. Również udokumentowane początkowo złoża wapieni dla przemysłu wapienniczego wykorzystuje się coraz częściej do produkcji kruszywa łamanego.

Najważniejszym w ochronie zasobów kopalin jest wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a także system koncesji udzielanych na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin oraz ich wydobywanie, w oparciu o przepisy ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Głównymi zagrożeniami i problemami w ochronie zasobów kopalin są:

- ingerencja w środowisko naturalne powodująca jego zanieczyszczenie lub zubożenie jego walorów,
- przekształcenie krajobrazu, które powoduje obniżenie wartości estetycznych,
- kosztowny i złożony proces rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej po zakończeniu eksploatacji.

Zagrożenie stanowi również nielegalne wydobycie kopalin. W zwalczaniu tego precedensu Powiat współdziała z gminami, Okręgowym Urzędem Górniczym w Kielcach oraz policją.

Osobnym i niezmiernie ważnym problemem jest rekultywacja i zagospodarowanie terenów pogórnich. Intensywna eksploatacja złóż (np. na terenie gmin: Chęciny, Morawica, Pierzchnica, Sitkówka-Nowiny, Piekoszów) pozostawia po sobie duże wyrobiska i hałdy odpadów, a tereny z nimi związane teoretycznie już nigdy nie mogą być odzyskane do produkcji rolnej. Jedyną formą zwrócenia przyrodzie tak zniszczonych terenów jest ich wykorzystanie np. do produkcji leśnej, tworzenie w wyrobiskach zbiorników wodnych jako

miejsc rekreacji. Są to najczęściej stosowane formy rekultywacji. Kierunek rekultywacji określany jest w każdym przypadku eksploatacji bez względu na wielkość wydobycia surowca i znajduje swoje odzwierciedlenie w dokumentacjach zezwalających na wydobycie. Czasami określenie docelowego kierunku rekultywacji jest niemożliwe, gdyż w trakcie prowadzonej działalności wydobywczej dochodzi do zmiany np. zasięgu głębokościowego wydobywania kopalin, w tym również spod wody, co prawie zawsze skutkuje wodnym kierunkiem rekultywacji.

Ważnym elementem jest kontrola organów samorządowych, aby nie dochodziło do nietrafnych kierunków rekultywacji, takich jak np. lokowanie w wyrobiskach wysypisk śmieci (przykład - wysypisko śmieci w Barczy, gm. Zagnańsk), lecz określenie najbardziej korzystnego dla środowiska zagospodarowania wyrobisk w formie zbiorników wodnych, zalesień lub ustalanie kierunku parkowego, czy łąkowego, przy jednoczesnej weryfikacji ustaleń wynikających z funkcji rekultywowanego terenu, określonego w planie zagospodarowania przestrzennego.

Od stycznia 2007 roku do chwili obecnej wydano następujące decyzje ustalające kierunek rekultywacji:

dla terenów poeksploatacyjnych:

1. Kieleckie Kopalnie Kwarcytu w Wiśniówce S.A. – leśny dla gruntu będącego w zarządzie Nadleśnictwa Kielce,
2. Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. – leśno-wodny dla wyrobiska poeksploatacyjnego i zwałowiska zewnętrznego złoża „Kowala”,
3. „EKO-ROL” Sp. z o.o. z siedzibą w Tokarni – wodny dla terenów po eksploatacji złoża piasku „Tokarnia II”,
4. PPHU DUWO – leśny dla terenów po eksploatacji złoża „Łągów V” w miejscowości Nowy Staw gm. Łągów o pow. ca 16,20 ha,
5. Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o. Kopalnia Dolomitu Radkowice – wodny (dla wyrobiska poeksploatacyjnego), leśny (dla gruntów wokół zbiornika wodnego) i murawowo-zadrzewieniowo-zakrzewieniowy (po działalności zakładu przeróbczego) stanowiących teren złoża „Radkowice – Podwole Północ”,
6. Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o. Kopalnia Dolomitu Radkowice – murawowo-zadrzewieniowo-zakrzewieniowy dla gruntów przeznaczonych pod eksploatację odkrywkową oraz gromadzenie nadkładu w Zakładzie Górniczym Radkowice na nieruchomościach położonych w obrębie Kowala gm, Sitkówka - Nowiny,

7. Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o. Kopalnia Dolomitu Radkowice – murawowo-zadrzewieniowo-zakrzewieniowy dla wyrobiska poeksploatacyjnego i zwałowiska zewnętrznego złoża „Kowala Mała” położonego w obrębie Kowala gm. Sitkówka-Nowiny i obrębach Podwole i Brzeziny gm. Morawica.,
8. Walenty Pawlik – wodny kierunek dla wyrobiska po eksploatacji złoża piasku na nieruchomościach położonych w obrębie Belno gm. Bieliny.

Określono:

rolny kierunek rekultywacji gruntów zdewastowanych wskutek nielegalnej eksploatacji piasków dla:

1. Pana Grzegorza Sierpińskiego – Kranów gm. Daleszyce.
2. Pana Krzysztofa Janusa – Smyków gm. Daleszyce.
3. Pana Krzysztofa Sobury – Bobrza gm. Miedziana Góra.

rolny kierunek rekultywacji w celu poprawienia wartości użytkowej gruntów rolnych dla:

1. Pani Janiny Wilk – Promnik gm. Strawczyn,
2. Pana Marka Gawęckiego – Huta Nowa gm. Bieliny,
3. Pana Mirosława Krawca – Promnik gm. Strawczyn,
4. Pana Sławomira Partyki – Wólka Pokłonna gm. Raków.
5. Pana Wiesława Krzysiek – Napęków gm. Bieliny.

W 2010 wydano decyzje, w których uznano za zakończoną rekultywację dla:

- terenu kopalni piaskowca kwarcytowego „Wiśniówka Mała” i „Wiśniówka Duża” obejmującego powierzchnię 11,77 ha położonej w obrębie Dąbrowa gm. Masłów (leśny kierunek) – Wrocławskie Kopalnie Surowców Mineralnych S.A.,
- wyrobiska poeksploatacyjnego złoża „Mosty I” na powierzchni ca 17,00 ha położonego w obrębie Mosty gm. Chęciny (wodny kierunek) – Zakład Produkcji Nawozów Organicznych i Wydobywania Piasku „Z.W.P. Mosty” Sp. z o.o.

W celu zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem gleb, a w konsekwencji wód podziemnych czy powierzchniowych, w latach 2008 - 2010 przekazano Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach dotację ze środków PFOŚiGW (lata 2008 – 2009) oraz z budżetu powiatu w łącznej wysokości 45 000,00 zł na zakup sorbentów do neutralizacji zanieczyszczeń i skażeń (głównie substancji ropopochodnych), powstałych w wyniku wypadków i kolizji na drogach powiatu kieleckiego. W 2009 roku przekazano także KM PSP w Kielcach 20 000,00 zł ze środków PFOŚiGW na utylizację odpadów poakcyjnych,

powstałych w wyniku działań ratowniczych na drogach będących w administracji Powiatowego Zarządu Dróg w Kielcach.

### ***Gospodarka wodno-ściekowa, zasoby wodne***

Na przestrzeni ostatnich lat widoczne jest zwiększenie stopnia zwodociągowania i skanalizowania gmin. Realizowano budowę nowych odcinków sieci kanalizacyjnej oraz budowę, rozbudowę czy modernizację istniejących oczyszczalni ścieków. Aktualnie na terenie powiatu funkcjonuje 29 oczyszczalni gminnych oraz oczyszczalnia w gminie Sitkówka-Nowiny (w trakcie rozbudowy) obsługująca mieszkańców Kielc i gminy Sitkówka oraz część mieszkańców gminy Chęciny i Masłów. Ponadto istnieją lokalne oczyszczalnie np. przy szkołach, osiedlach mieszkaniowych czy zakładach pracy. Najbardziej niekorzystna sytuacja występuje na terenie gminy Łopuszno, gdzie dwie istniejące oczyszczalnie są w złym stanie technicznym, a jedna z nich odprowadza ścieki nie spełniające wymogów prawnych. Z informacji uzyskanej od Gminy Łopuszno wynika, że w najbliższych latach powstanie oczyszczalnia ścieków w Eustachowie o docelowej przepustowości 100 m<sup>3</sup>/d (aktualnie etap projektowania). W roku 2010 zakończono rozbudowę i modernizację oczyszczalni w Bielinach oraz w Rudkach gm. Nowa Słupia a w 2011 roku w Mniowie. W najbliższych latach zaplanowano rozbudowę oczyszczalni w: Łagowie, Bartkowie i Barczy gm. Zagnańsk, Pierzchnicy, Kostomłotach II-Laskowa gm. Miedziana Góra, Chmielniku i Radkowicach gm. Chęciny. Projektowane są także nowe oczyszczalnie w miejscowościach: Korczyn gm. Strawczyn, Chebdzie gm. Pierzchnica, Zbelutka Nowa gm. Łagów, Skorzeszyce gm. Górno oraz Wola Szczygiełkowa gm. Bodzentyn. Aktualnie trwa budowa oczyszczalni w Skrzelczycach gm. Pierzchnica.

### ***Procent zwodociągowania i skanalizowania gmin powiatu kieleckiego na 2010 rok wg danych przekazanych przez gminy***

<b>Lp.</b>	<b>Nazwa gminy</b>	<b>Procent zwodociągowania %</b>	<b>Procent skanalizowania %</b>
1	Bieliny	100,00	41,60
2	Bodzentyn	100,00	95,00 (teren miasta) 23,00 (teren wiejski)
3	Chęciny	99,00	32,00
4	Chmielnik	82,00	47,00



5	Daleszyce	99,00	31,00
6	Górno	99,00	42,00
7	Łagów	100,00	40,00
8	Łopuszno	100,00	11,03
9	Masłów	52,80	9,08
10	Miedziana Góra	98,00	30,00
11	Mniów	99,00	13,20
12	Morawica	99,00	65,60
13	Nowa Słupia	91,00	26,00
14	Piekoszów	95,00	26,50
15	Pierzchnica	98,00	24,00
16	Raków	38,00	17,86
17	Sitkówka-Nowiny	90,98	88,43
18	Strawczyn	100,00	74,00
19	Zagnańsk	93,20	37,80

Jak wynika z powyższej tabeli najwyższy procent zwodociągowania posiadają gminy: Strawczyn, Łagów, Łopuszno, Bodzentyn i Bieliny natomiast skanalizowania gminy: Sitkówka-Nowiny, Strawczyn i Morawica.

Widoczna jest znaczna dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania a skanalizowania gmin. Wiąże się to głównie z wcześniejszym postrzeganiem przez mieszkańców potrzeby doprowadzenia wody dobrej jakości i brakiem zainteresowania odprowadzania ścieków. Na szczęście sytuacja ta ulega systematycznej poprawie, co ma związek z budową nowych i modernizacją istniejących oczyszczalni ścieków.

Pomimo znacznego zaangażowania gmin w rozbudowę sieci kanalizacyjnej czy oczyszczalni ścieków, nadal na terenie powiatu kieleckiego nie występują wody powierzchniowe o klasie jakości I (stan ekologiczny bardzo dobry) oraz o klasie jakości II (stan ekologiczny dobry).

W granicach powiatu kieleckiego, w roku 2009 badania prowadzone były w 9 przekrojach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na następujących rzekach: Bobrza, Silnica, Sufraganiec, Czarna Nida, Chodecza, Warkocz, Fanisławiczki i Łagowica. Umiarkowany stan (III klasy) stwierdzono w 5 punktach na rzece: Czarna Nida – Marzysz, Chodecza - Zastawie, Warkocz – dr. Suków Daleszyce, Sufraganiec – Podgórze i Łososina – Fanisławiczki, natomiast słaby stan/potencjał ekologiczny (IV klasy) wystąpił w 2 punktach: Bobrza – Radkowice i Silnica – Białogon. Nie odnotowano natomiast wód o stanie ekologicznym

bardzo dobrym i dobrym (klasa I i II) oraz złym (klasa V). Wśród wskaźników decydujących o wynikach klasyfikacji potencjału ekologicznego dominowały elementy biologiczne (fitobentos) oraz fizykochemiczne charakteryzujące warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne (BZT<sub>5</sub>, ChZT-Mn, OWO), zasolenie i elementy biogenne.

Stan chemiczny wód oceniano w 3 punktach (rzeka Czarna Nida, Silnica i Fanisławiczki). Stan dobry wody osiągnęły w rzece Czarnej Nidzie – Marzysz i Silnicy – Białogon, natomiast wody o jakości poniżej dobrego stanu chemicznego prowadziła Łososina - - Fanisławiczki.

Wybrane rzeki poddano także badaniom i ocenie pod kątem przydatności do bytowania w nich ryb łososiowatych i karpowatych. W powiecie kieleckim oceny dokonano w 3 punktach: Czarna Nida – Bieleckie Młyny, Łososina – Fanisławiczki, i Łagowica – Józefów. Stwierdzono, że badane rzeki, ze względu na przekroczone wartości graniczne: azotynów, fosforu ogólnego i zawiesiny ogólnej, nie odpowiadają wymaganym warunków do bytowania w nich ryb łososiowatych i karpowatych.

Na terenie powiatu prowadzone są także badania monitoringowe wód podziemnych. W 2009 roku wykonano pomiary w jednym punkcie w sieci krajowej (499 Chmielnik), z częstotliwością 2 razy w roku. Punkt ten to studnia wiercona przy Lecznicy dla Zwierząt, a badaniami objęto wody gruntowe (wody płytkiego krążenia o swobodnym zwierciadle wody). Klasyfikacja jakości wód podziemnych wskazała na dobry stan chemiczny (III klasa – zadawalającej jakości). Przeprowadzone badania nie wykazały ponadto wód zanieczyszczonych azotanami.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych realizowana jest przez Powiat przede wszystkim poprzez działania administracyjne tj. wydawanie i egzekwowanie pozwoleń wodnoprawnych.

Na terenie powiatu istnieje 14 zbiorników wodnych, pełniących głównie funkcję retencyjno-rekreacyjną. Praktycznie tylko zbiornik „Chańcza” pełni obok ww. funkcji także funkcję przeciwpowodziową.

Zbiorniki wodne na terenie powiatu to:

<b>nazwa zbiornika</b>	<b>powierzchnia zbiornika w [ha]</b>	<b>rzeka</b>	<b>gmina</b>
Chańcza	340,0	Czarna Staszowska	Raków
Cedzyna	64,0	Lubrzanka	Górno
Borków	35,7	Belnianka	Daleszyce
Bolmin	13,1	Hutka	Chęciny
Umer	11,9	Bobrza	Zagnańsk

Wilków	10,4	Ciek od Św. Katarzyny	Bodzentyn
Lipowica	11,0	-	Chęciny
Strawczyn	9,7	Ciek od Mokrego Boru i Trupień (Olszówka)	Strawczyn
Wojciechów	7,2	Pierzchnianka	Daleszyce
Morawica	6,6	Morawka	Morawica
Andrzejówka	2,3	Andrzejówka	Chmielnik
Ciekoty	1,5	Ciek od Św. Katarzyny	Masłów
Zachęlmie	1,3	Bobrza	Zagnańsk
Borowa Góra	1,65	Ciek od Borowej Góry	Zagnańsk

W 2006 roku zaktualizowany został „Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”, który realizowany będzie przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego i samorządy poszczególnych gmin. Realizacja Programu ma uzasadnienie w aspekcie działań przeciwpowodziowych, łagodzenia skutków suszy, a także jako kierunek działań niezbędnych do utrzymania w należytym stanie całego środowiska przyrodniczego. Program przewidział na terenie powiatu budowę lub rozbudowę około 40 zbiorników.

Dwa lata temu Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, podjął decyzję o nie budowaniu zbiornika wodnego „Chęciny” o pojemności 75 mln m<sup>3</sup> na rzece Biała Nida, zwanego potocznie „Morzem Chęcińskim”.

Funkcję retencyjną pełnią również dawne wyrobiska wypełnione wodą, stawy oraz obiekty zmeliorowane. Wiele z nich nie spełnia jednak swojej funkcji chociażby z uwagi na degradację lub brak urządzeń piętrzących. Rozumiejąc potrzebę ich odbudowy, ze środków Powiatowego Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2009 roku przekazano Gminie Łopuszno dotację w wysokości 5 000,00 zł (2007 – 3 tys. zł, 2008 – 6 tys. zł) na konserwację urządzeń melioracji szczegółowych. W roku bieżącym na ww. cel, dotację w wysokości 4 000,00 zł przyznano Gminie Raków.

### ***Powietrze atmosferyczne***

Stan czystości powietrza w powiecie, w odniesieniu do lat ubiegłych uległ poprawie. Zanotowano redukcję emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wprowadzanych do powietrza z zakładów przemysłowych, w związku z m.in. udoskonalaniem procesów spalania paliw, modernizacji instalacji, instalowaniem wysokosprawnych urządzeń redukujących zanieczyszczenia.

Nadal jednak duży wpływ na stan czystości powietrza ma emisja niska, pochodząca z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych, w których bardzo często spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne. Do zanieczyszczenia powietrza przyczynia się również emisja niezorganizowana z kopalni oraz środków transportu.

W ocenie stanu powietrza powiatu kieleckiego za 2009 rok uwzględniono wyniki pomiarów uzyskanych ze stacji automatycznych:

- w Chęcinach - stacja Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Kielcach
- na Św. Krzyżu – stacja Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

wykonywujących pomiary ciągłe.

W oparciu o dokonane pomiary, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach nadał klasę A dla poszczególnych zanieczyszczeń uwzględniając kryterium ochrony zdrowia oraz kryterium ochrony roślin. Klasa A oznacza, że stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i docelowych.

W roku 2009 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach otrzymał dotację ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości 7 500,00 zł na modernizację, eksploatację i utrzymanie w pełnej sprawności automatycznej aparatury rejestrującej poziom stężeń zanieczyszczeń: pyłu zawieszonego PM10, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu, na stacji monitoringowej w Chęcinach.

Powiat podjął także szereg inwestycji związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie własnych jednostek. W większości zadania te były finansowane ze środków własnych (do 2009 roku z PFOŚiGW), a szczegółowy opis inwestycji zrealizowanych w latach 2009 - 2010, stanowi załącznik do niniejszego raportu.

Do poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz ograniczenia zużycia krajowych zasobów surowców, w coraz większym stopniu przyczyniać się będzie wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych. Obecnie głównym źródłem energii odnawialnej w kraju jest biomasa i energia wodna. Energia geotermalna i wiatru ma mniejsze znaczenie, natomiast wzrasta zainteresowanie mieszkańców powiatu kieleckiego wykorzystaniem promieniowania słonecznego – kolektorów słonecznych.

Niewspółmiernie dłuższe tradycje na terenie powiatu ma energetyka wodna. Spiętrzanie i pobór wody dla potrzeb energetycznych jest bardzo korzystne zarówno ze względów ekologicznych (powstają zróżnicowane ekosystemy, zwiększa się retencja wód powierzchniowych i gruntowych, co w konsekwencji polepsza stosunki gruntowo-wodne) jak

i ekonomicznych, gdyż do krajowego systemu przesyłu energii, trafia tzw. "biała" energia.

W powiecie kieleckim aktualnie funkcjonują następujące MEW w gminach:

- Morawica - na rzece Czarna Nida (mśc. Morawica zespół 3 turbin),
- Górno - na rzece Lubrzanka (2 turbiny na jazie zbiornika Cedzyna),
- Daleszyce - na rzece Czarna Nida (mśc. Daleszyce 1 turbina pracująca dla potrzeb młyna wodnego),
- Daleszyce – na rzece Lubrzanka (w miejscowości Suków 2 turbiny),
- Daleszyce – na rzece Czarna Nida ( w miejscowości Marzysz 1 turbina),
- Chęciny - na rzece Czarna Nida (2 turbiny w miejscowości Wolica),
- Raków - na rzece Łagowica (1 turbina w mśc. Jamno - Mocha),
- Miedziana Góra na rzece Bobrza (mśc. Bobrza - 1 turbina).

Najlepszym, dotychczas jeszcze niewykorzystanym miejscem lokalizacji elektrowni wodnej jest zaporę wodną na zbiorniku Chańcza. W najbliższym okresie planowana jest do odbudowy turbina na rzece Czarnej Nidzie w mśc. Bieleckie Młyny.

### ***Hałas, pola elektromagnetyczne***

Głównymi źródłami hałasu w powiecie kieleckim jest komunikacja drogowa i kolejowa, a w dalszej kolejności emisja ze źródeł przemysłowych. Zagrożenie hałasem przemysłowym ma charakter lokalny, a zasięg oddziaływania tego typu hałasu, w przeciwieństwie do hałasu komunikacyjnego jest stosunkowo niewielki.

Główne działania powiatu zmierzające do ograniczenia wpływu hałasu na ludzi i środowisko, to w przypadku komunikacji poprawa systemu drogowego, a w przypadku istniejących zakładów, z chwilą stwierdzenia przez WIOŚ przekroczenia norm, określanie w formie decyzji dopuszczalnych poziomów hałasu emitowanych do środowiska.

W roku 2009 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach przeprowadził na terenie powiatu pomiary kontrolne hałasu przemysłowego na terenie sześciu zakładów. W pięciu z nich odnotowano przekroczenia dopuszczalnych norm. Również Polskie Linie Kolejowe w 2009 roku wykonały na terenie powiatu w 16 punktach pomiar hałasu komunikacyjnego. Przekroczenia w porze nocnej stwierdzono w 12 punktach a w 6 z nich przekroczenia nastąpiły także w dzień. Ponadnormatywny poziom hałasu kolejowego w powiecie kieleckim zanotowano na trasach: Szczukowice-Rykoszyn, Rykoszyn–Małogoszcz, St. Chmielnik, Łączna-Zagnańsk, Zagnańsk- Kostomłoty oraz Radkowice - Wolica.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. W 2009 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach wytypował na terenie województwa 45 punktów, z czego na terenie powiatu kieleckiego pomiarów PEM dokonano w miejscowościach: Bodzentyn, Chęciny, Święty Krzyż, Piotrkowice, Mąchocice Kapitulne, Mniów i Kranów. Ponadto wykonano pomiary natężenia PEM w pobliżu linii wysokiego napięcia: Stacja Kielce-Stacja Radkowice i Stacja Kielce-Stacja Piaski. Wszystkie zmierzone wartości nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych.

### ***Gospodarowanie odpadami***

Zagadnienia związane z gospodarowaniem odpadami zostały szczegółowo przedstawione w „Sprawozdaniu za lata 2009 – 2010 z realizacji Planu gospodarowania odpadami dla powiatu kieleckiego – aktualizacja, na lata 2007 – 2011, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 – 2018”.

Od roku 2007 Powiat Kielecki rozpoczął dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem (demontaż), transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest. W roku 2009 pomoc finansową otrzymało 17 gmin (Łopuszno i Łągów nie ubiegały się o udzielenie dotacji ze środków PFOŚiGW) a w 2010 roku pomocy finansowej udzielono 18 gminom, za wyjątkiem Łopuszna, które nie występowało z wnioskiem. Łącznie w 2009 roku gminom przekazano 195 803,27 zł a w roku 2010 – 140 863,38 zł. Umożliwiło to usunięcie odpowiednio: w 2009 roku – 1 102,093 Mg, a w 2010 roku - 1 239,655 Mg odpadów zawierających azbest. W roku bieżącym o dotację na ww. cel ubiegało się także 18 gmin, którym przekazano kwotę 222 356,13 zł.

Należy zaznaczyć, że unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest może odbywać się wyłącznie na składowisku odpadów niebezpiecznych przeznaczonym na ten cel, które znajduje się w miejscowości Dobrów gm. Tuczępy, pow. buski. Powierzchnia tego składowiska wynosi 7,26 ha a całkowita objętość 175 545 m<sup>3</sup>.

Inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu kieleckiego na dzień 31 grudzień 2010 roku, na podstawie danych przekazanych przez gminy do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, przedstawia tabela poniżej.

<b>Nazwa gminy</b>	<b>Ilość Mg</b>
Bodzentyn	6 412,75
Chęciny	5 066,13

Chmielnik	6 242,00
Daleszyce	3 762,00
Bieliny	445,95
Górno	5 197,47
Łagów	149,09
Łopuszno	308,00
Masłów	273,71
Miedziana Góra	1 813,00
Mniów	4 379,86
Morawica	346,65
Nowa Słupia	369,49
Piekoszów	4 451,60
Pierzchnica	276,78
Raków	1 622,03
Sitkówka Nowiny	1 553,77
Strawczyn	4 391,67
Zagnańsk	2 100,00
<b>Razem:</b>	<b>49 161,95</b>

Z powyższych danych wynika, iż największe skupienie użytkowanych wyrobów zawierających azbest występuje na terenie gminy: Bodzentyn, Chmielnik, Górno i Chęciny.

### ***Edukacja ekologiczna***

Począwszy od 2004 roku realizowany jest Program edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”. Tematyka konkursów pierwszych edycji Programu, dotyczyła przede wszystkim gospodarki odpadami, natomiast kolejne edycje, poruszały dodatkowo zagadnienia związane z ochroną wód, przyrody, lasu, emisji do powietrza, pomocy zwierzętom w okresie zimy. Adresatami większości konkursów są przedszkolaki, dzieci i młodzież uczęszczające do szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych oraz samorządy gminne. Z roku na rok zainteresowanie uczestnictwem w konkursach rośnie. Jest to wynikiem coraz większej świadomości ekologicznej młodego pokolenia, jak również atrakcyjnych nagród zarówno grupowych jak i indywidualnych. Widać to również po ilości „nowych” szkół/przedszkoli przystępujących do konkursów plastycznych oraz zbiórki surowców wtórnych pochodzenia komunalnego - głównie papieru i butelek PET. Do chwili obecnej uczniowie ze szkół podstawowych w ramach Programu zebrali 390 Mg odpadów, z czego 342,74 Mg stanowił papier, a 24,9 Mg butelki typu PET. Tym samym nasi „zbieracze” uratowali 5 826 drzew i oddali do punktów skupu 622 500 sztuk plastikowych butelek.

Dla młodzieży ponadgimnazjalnej zorganizowano sesje, na których poruszana była bardzo różnorodna tematyka związana z ochroną środowiska, wycieczkę do zakładu DS Smith

Polska S.A. w Kielcach (recykling na żywo), wycieczkę na rozbudowaną i zmodernizowaną oczyszczalnię ścieków w Sitkówce, konkurs na wykonanie folderu dot. postępowania z eternitem oraz zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz konkurs fotograficzny. W każdej edycji Programu, jeden konkurs kierowany jest do samorządów gminnych.

Program edukacji ekologicznej pn. „Dla Ziemi, dla siebie” jest finansowany ze środków własnych oraz środków zewnętrznych - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. W roku 2008 koszt Programu wyniósł 49 219,31 zł z czego otrzymano dofinansowanie w wysokości 37 181,13 zł a w 2009 roku odpowiednio koszt ogólny wyniósł 46 136,19 zł a dofinansowanie 28 143,93 zł. W roku bieżącym szacowany koszt Programu wyniesie 45 909,23 zł.

Ponadto Powiat Kielecki jest współorganizatorem wojewódzkich konkursów plastycznych organizowanych przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego: „Czyste powietrze wokół nas”, „Piękna przyroda – zdrowy świat”, „Las w życiu człowieka”, „Szukamy rady na odpady”, „Hałas – nasz wróg”, jak również udziela pomocy finansowej w tym zakresie innym jednostkom. I tak w roku 2009 dotację ze środków PFOŚiGW otrzymały: Gmina Chmielnik – 3 000,00 zł, Gmina Piekoszów – 3 000,00 zł, Gmina Zagnańsk 5 000,00 zł, a w 2010 roku z budżetu powiatu kwotę 1 000,00 zł otrzymało Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społecznego i Gospodarczego w Modliszewicach na publikację „Przyrodniczej ścieżki dydaktycznej klubu 4H w Bęczkowie” gm. Górno. W roku bieżącym ww. Stowarzyszenie otrzymało kwotę 2 000,00 zł na publikację „Przyrodniczej ścieżki dydaktyczna klubu 4H w Brzezinkach” gm. Masłów.

### ***Podsumowanie***

Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego, którego integralną część stanowi Plan gospodarki odpadami, stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w powiecie. Głównym założeniem, na wszystkich szczeblach - od krajowego do gminnego, jest poprawa stanu środowiska naturalnego, efektywne zarządzanie środowiskiem, zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją oraz stworzenie warunków do wdrażania wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Realizacja Programu na stopniu powiatowym, nie ma praktycznie charakteru wykonawczego, gdyż bezpośredni wpływ na stan środowiska i zadania związane z jego ochroną, obciążają samorzady gmin i podmioty gospodarcze. W Raporcie przedstawiono



zadania realizowane w ramach przyjętego przez Radę Powiatu Programu ochrony środowiska, a do najważniejszych należy zaliczyć m.in.:

- termomodernizację obiektów Powiatu,
- edukację ekologiczną,
- dofinansowanie zadań związanych z gospodarowaniem odpadami, przede wszystkim związanych z usuwaniem odpadów zawierających azbest.

Mimo tak krótkiego okresu czasu jaki upłynął od zatwierdzenia Programu, widoczna jest poprawa stanu środowiska w powiecie kieleckim, dzięki licznym inwestycjom i nakładom finansowym m.in. w gospodarce wodno-ściekowej czy gospodarowaniu odpadami, również dzięki propagowanej na szeroką skalę przez Powiat Kielecki edukacji ekologicznej.

Opracowała  
Dorota Skalska

## Załącznik nr 1

**Tabela - Harmonogram rzeczowo - finansowy realizacji działań Programu dla powiatu kieleckiego przyjęty do realizacji uchwałą NR IX/69/07 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 25 października 2007 r.**

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
1.	Sprawozdanie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kieleckiego”	2010	15	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu
2.	Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kieleckiego”	2012	20	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu
<b>OGÓLEM</b>			<b>35 tys. PLN</b>		
<b>EDUKACJA EKOLOGICZNA</b>					
<b>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</b>					
1.	Kontynuacja realizacji programu edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn, „Dla Ziemi, dla siebie”	2008 - 2012	250 (50 rocznie)	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW WFOŚiGW
<b>OGÓLEM EDUKACJA EKOLOGICZNA</b>			<b>250 tys. PLN</b>		
<b>OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU</b>					
<b>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</b>					
2.	Rewaloryzacja zabytków i przywracanie dawnych walorów przyrodniczych	2008 - 2012	50	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW WFOŚiGW Środki inne
<b>OGÓLEM KOSZTY OCHRONY PRZYRODNICZY I KRAJOBRAZU</b>			<b>50 tys. PLN</b>		
<b>OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW</b>					
<b>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</b>					
3.	Aktualizacja uproszczonego planu zarządzania oraz inwentaryzacja stanu lasów nie stanowiących własności skarbu państwa	2008 - 2013	400	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu
<b>OGÓLEM KOSZTY OCHRONY LASÓW</b>			<b>400 tys PLN</b>		
<b>OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI</b>					
<b>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</b>					
4.	Prowadzenie okresowych badań zanieczyszczonych gleb i ziemi (w przypadku	2008 - 2012	50	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW

	stwierdzenia naruszenia standardów jakości)				WFOŚiGW Środki inne
5.	Ustalenie i prowadzenie monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi wraz z rejestrem zawierającym informacje o tych terenach	2008 -2012	20	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW WFOŚiGW Środki inne
<b>OGÓLEM KOSZTY OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI</b>			<b>70 tys. PLN</b>		
<b>JAKOŚĆ POWIETRZA ATOMOSFERYCZNEGO</b>					
<b>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</b>					
6.	Wspomaganie zadań państwowego monitoringu środowiska	2008 - 2012	25	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW WFOŚiGW Środki inne
<b>Przedsięwzięcia inwestycyjne</b>					
7.	Dofinansowanie zadań realizowanych w zakresie termomodernizacji budynków	2008 - 2012	2 500	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW WFOŚiGW Środki inne
8.	Dofinansowanie zadań realizowanych w zakresie prac modernizacyjnych lub inwestycyjnych przeciwdziałających zanieczyszczeniom powietrza	2008 - 2012	500	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW WFOŚiGW Środki inne
<b>OGÓLEM KOSZTY PONIESIONE NA OCHRONĘ POWIETRZA</b>			<b>3 025 tys PLN</b>		
<b>OCHRONA PRZED HAŁASEM</b>					
<b>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</b>					
9.	Opracowanie mapy akustycznej powiatu kieleckiego	2008 - 2012	200	Starostwo Powiatowe	PFOŚiGW WFOŚiGW Środki inne
<b>OGÓLEM OCHRONA PRZED HAŁASEM</b>			<b>200 tys PLN</b>		

*Inwestycje z zakresu ochrony środowiska, zrealizowane przez Powiat Kielecki i jednostki powiatu kieleckiego,  
w latach 2009 - 2010.*

<b>Rodzaj przedsięwzięcia</b>	<b>Nazwa zadania/ krótki opis</b>	<b>Rok realizacji</b>	<b>Wartość zadania (zł)</b>	<b>Źródła finansowania</b>	<b>Wysokość dofinansowania (zł)</b>	<b>Uwagi</b>
<b>Ochrona powietrza</b>	Wykonanie przyłącza do sieci gazowej Szpitala Powiatowego w Chmielniku	2009		PFOŚiGW	69 926,34	
	Modernizacja instalacji ciepłowniczej w budynku nr 7 oraz w kotłowni szpitalnej w Świętokrzyskim Centrum Matki i Noworodka w Kielcach	2009		PFOŚiGW	100 000,00	
	Budowa kotłowni oraz instalacji solarnej na hali sportowej przy Zespole Szkół Nr 3 w Chmielniku	2009	284 244,55	PFOŚiGW	188 000,00	
	Dokumentacja projektowo-kosztorysowa dla zadania związanego z termomodernizacją oraz wymianą pokrycia dachowego budynku Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Podzamczu	2009		PFOŚiGW	4 880,00	
	Wykonanie instalacji odprowadzenia wód opadowych do kanalizacji deszczowej, z terenów przyległych do budynków Powiatowego Centrum Usług Medycznych w Kielcach	2009		PFOŚiGW	100 000,00	
	Dokumentacja projektowo-kosztorysowa dla zadania związanego z termomodernizacją budynku Szkoły i internatu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 5 w Łopusznie	2009		PFOŚiGW	130 000,00	
	„Przebudowa, rozbudowa wraz z termomodernizacją istniejącego	2010	2 041 511,00	budżet powiatu	-	

	budynku Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Podzamczu gm. Chęciny”					
	Termomodernizacja budynku Szkoły i internatu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 5 w Łopusznie	2010	2 500,00	budżet powiatu	-	
	Modernizacja instalacji ciepłowniczej w Świętokrzyskim Centrum Matki i Noworodka w Kielcach	2010	200 000,00	budżet powiatu	-	
<b>Ochrona przyrody</b>	Rewaloryzacja i gospodarka drzewostanem w Zespole Parkowym w Łopusznie	2009		PFOŚiGW	145 000,00	
<b>Leśnictwo</b>	Sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasu i inwentaryzacji stanu lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.	2009	105 300,00	PFOŚiGW	105 300,00	- Chęciny, Sitkówka-Nowiny, Piekoszów, Raków
		2010	107 600,00	budżet powiatu		- Raków, Nowa Słupia, Daleszyce, Masłów, Strawczyn, Zagnańsk
<b>Edukacja ekologiczna</b>	Program edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”		<b>2009 rok</b> - 49 219,31  <b>2010 rok</b> 46 136,19	PFOŚiGW WFOŚiGW	<b>2009 rok</b> - WFOŚiGW - 37 181,13 PFOŚiGW - 12 038,18  <b>2010 rok</b> WFOŚiGW - 28 143,19 budżet powiatu 17 992,26	

\* W roku 2011 kontynuowane będzie sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasu i inwentaryzacji stanu lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie gmin: Zagnańsk, Mniów, Daleszyce, Łagów. Na ten cel przeznaczono z budżetu powiatu kwotę 109 180,00 zł. Ze środków budżetu powiatu pokryty także zostanie koszt (12 900,00 zł) opracowania „Programu ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego – aktualizacja na lata 2012- 2015 w perspektywie do roku 2019”.